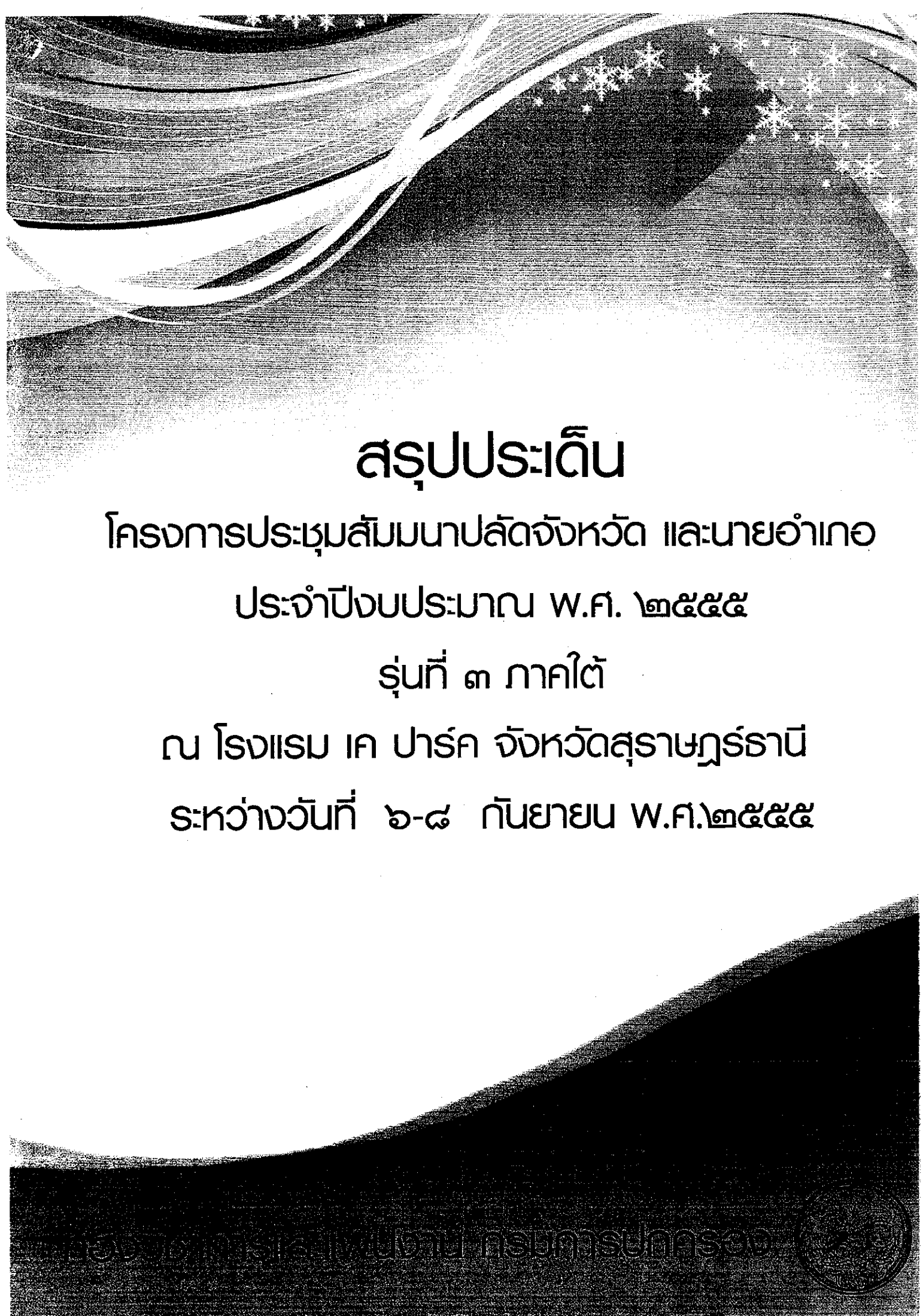

สรุปประเด็น

โครงการประชุมสัมมนาปลัดจังหวัด และนายอำเภอ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕

รุ่นที่ ๓ ภาคใต้

ณ โรงแรม เค พาร์ค จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระหว่างวันที่ ๖-๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

สรุปประเด็น
โครงการประชุมสัมมนาปลัดจังหวัด และนายอำเภอ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕
รุ่นที่ ๓ ภาคใต้
ณ โรงแรมเคพาร์ค จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ระหว่างวันที่ ๖ - ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

๑. นายชูชาติ หาญสวัสดิ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
การมอบนโยบายการสัมมนาปลัดจังหวัด และนายอำเภอ

๒. นายพระนาย สุวรรณรัฐ

ปลัดกระทรวงมหาดไทย
แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายในระดับพื้นที่

๓. นายบุญส่ง เตชะมณีสถิตย์

รองอธิบดีกรมการปกครอง กลุ่มภารกิจด้านการบริหารงานปกครอง
เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติราชการแก่ปลัดจังหวัด และนายอำเภอ

๔. นายประพันธ์ มุสิกพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้
ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ภาคใต้

๕. นายมานะ สิมมา

ผู้อำนวยการส่วนการสอบสวนคดีอาญา สำนักงานการสอบสวนและนิติการ
การจัดระเบียบสังคมในหน้าที่ของปลัดจังหวัดนายอำเภอ

นายชูชาติ หาญสวัสดิ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

การมอบนโยบายแก่ปลัดจังหวัด และนายอำเภอ

การประชุมสัมมนาปลัดจังหวัด และนายอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕

วันศุกร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๕ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๐.๓๐ น.

ณ โรงแรมเคพาร์ค จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. เกริ่นนำ

ผมในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมายจากท่านนายกรัฐมนตรี วิชัยดิษฐ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้มาพบปะกับท่านปลัดจังหวัดและนายอำเภอเพื่อพูดคุยในเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยในวันนี้ ผมขอขอบคุณทุกท่านที่เป็นกำลังสำคัญช่วยกันนำนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย ไปปฏิบัติในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้กับประชาชน ผมจึงขอเสนอแนวทางที่จะเป็น “จุดเปลี่ยนประเทศไทย กับความท้าทายของฝ่ายปกครอง” เพื่อนำไปขับเคลื่อนในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนต่อไป

๒. นโยบายที่มุ่งเน้นให้นายอำเภอช่วยกันขับเคลื่อนดำเนินการ

๒.๑ การเตรียมการรับมือกับภัยธรรมชาติต่างๆ รวมทั้งการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติ ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในการรับมือกับภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงมหาอุทกภัยเมื่อปี ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา คือ การช่วยเหลือฟื้นฟูเยียวยาประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากภัยน้ำท่วม ซึ่งมีความล่าช้า จนเกิดปัญหาความขัดแย้ง และการร้องเรียนในหลายพื้นที่ แม้ว่า การดำเนินการดังกล่าวจะอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่นายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย ซึ่งเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย เมื่อมีปัญหาความล่าช้าของกระบวนการฟื้นฟูเยียวยาที่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ นายอำเภอต้องเข้าไปช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้ไขปัญหาในการจัดการเพื่อให้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปได้

การเตรียมการรับมือกับภัยธรรมชาติต่างๆ นายอำเภอต้องติดตามข่าวสารสถานการณ์ทุกระยะ ต้องทันสมัยรู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ ในการพยากรณ์สถานการณ์ภัยพิบัติทั้งหลาย นายอำเภอและฝ่ายปกครองควรมีการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ โดยใช้เครื่องมือ GPRS หรือข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม ซึ่งจะช่วยให้รู้รายละเอียดและสามารถทำนายสภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ และเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าได้อย่างชัดเจน ทำให้สามารถวางแผนเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วมหรือภัยแล้ง รวมทั้งจะต้องมีแผนการป้องกันภัยที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริงมีการซักซ้อมอย่างสม่ำเสมอ นายอำเภอต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน ไม่ควรรอให้ปัญหาเข้ามาหา หรือรอการสั่งการจากส่วนกลางให้ดำเนินการ เพราะในแต่ละพื้นที่มีการแก้ไขปัญหาไม่เหมือนกัน ควรศึกษาข้อบกพร่องจากการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติที่ผ่านมา ท่านจะเห็นได้ว่าเมื่อมีภัยพิบัติภัยธรรมชาติเกิดขึ้น รัฐบาลก็คาดหวังว่า นายอำเภอจะทำหน้าที่เป็นที่พึ่งในการดูแลเยียวยาประชาชนที่เดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ ดังนั้น จึงขอฝากให้ท่านนายอำเภอได้เอาใจใส่ดูแลบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชนอย่างเข้มแข็ง

๒.๒ การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่ใช่เป็นหน้าที่ของตำรวจฝ่ายเดียว ปัญหายาเสพติดถือเป็นปัญหามันชนประเทศชาติที่ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ ฝ่ายปกครองมีกลไกอยู่ในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มพลังมวลชนต่างๆ ทำให้จึงปล่อยให้ลูกหลานติดยาเสพติดและมีการค้าขายยาเสพติดเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล ภายในอำเภอที่ท่านรับผิดชอบ ควรจะมีระบบและวิธีป้องกันและกำจัดให้หมดไป โดยเฉพาะฝ่ายปกครองทุกระดับจะต้องไม่ทำตัวเป็นผู้เสพและผู้ค้าเสียเอง บางครั้งการค้าขายยาเสพติดอยู่ที่ในตำบล หมู่บ้านนี้เอง แต่ที่ยังแก้ไขไม่ได้ เพราะยังเข้าไปไม่ถึงมวลชนและประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บรรลุผลนั้น นายอำเภอต้องเข้าใจและรู้จักพื้นที่ รู้จักคน รู้จักหน่วยงานต่างๆ ในอำเภอของตนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีทรัพยากรในการดำเนินการเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้สำเร็จได้จะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจระหว่างทุกภาคีภาคส่วนต่างๆ เป็นสำคัญ นายอำเภอต้องมีจิตวิญญาณของความเสียสละ และให้เกียรติ อ่อนน้อมต่อผู้อื่นอย่าถือว่ามาอยู่พื้นที่นี้อำเภอนี้ชั่วครว ไม่นานก็ต้องย้ายขึ้นไปเป็นปลัดจังหวัด เป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการจังหวัดต่อไป นายอำเภอต้องทำผลงานสร้างความดีไว้เพื่อสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ และเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูลของท่านเอง นายอำเภอต้องรู้ความเป็นไปในพื้นที่ ต้องรู้ว่าที่ไหนมีความเดือดร้อนของประชาชนบ้าง บ้านไหนมีไฟฟ้าใช้ บ้านไหนไม่มีไฟฟ้าใช้บ้าง ทุกพื้นที่ของประเทศควรมีไฟฟ้าใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชน จึงอยากให้นายอำเภอสำรวจเรื่องการใช้ไฟฟ้า แล้วแจ้งมาที่กระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินการต่อไป

๒.๓ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญจะเน้นในเรื่องของการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีบัญญัติที่กล่าวถึงขอบเขตของการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เช่นกัน สิ่งที่สำคัญจะต้องสร้างการยอมรับ และสร้างความเชื่อถือต่อการทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำอย่างไรให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เล็งเห็นว่า เรากำลังรักษาประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ นอกจากนั้น นายอำเภอต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องมีคุณธรรมนักปกครอง

ขณะนี้ กระทรวงมหาดไทยกำลังผลักดันให้องค์การบริหารส่วนตำบลยกฐานะเป็นเทศบาลทั่วประเทศ เพื่อต้องการให้ประชาชนเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเป็นธรรม โดยจัดสรรงบประมาณและการเก็บภาษีรายได้เท่าเทียมกัน เพื่อจะได้นำมาใช้พัฒนาท้องถิ่นทั้งด้านการศึกษาของประชาชนและโครงสร้างพื้นฐานให้มีระดับใกล้เคียงกัน ดังนั้น ในอนาคตบทบาทของนายอำเภออาจจะต้องเปลี่ยนแปลงไปในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฝ่ายปกครองจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง ต้องกล้าคิด กล้าทำ พร้อมจะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มิเช่นนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถก็จะมีการพัฒนาตัวเองไปไกล จนท่านเกิดความเกรงที่จะไปกำกับดูแล เพราะท่านไม่พัฒนาตนเองเท่าที่ควร นอกจากการพัฒนาตนเองของนายอำเภอแล้ว นายอำเภอควรจะต้องทำหน้าที่เป็นที่เล็งในการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สังคมท้องถิ่นมีการพัฒนาอย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

๒.๔ เศรษฐกิจปากท้องของประชาชนเป็นสิ่งที่นักปกครองจะต้องให้ความสนใจ ผลงานที่โดดเด่นของกระทรวงมหาดไทย คือ นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลให้บรรลุผลสำเร็จ นับว่าเป็นโลโก้หรือสัญลักษณ์ที่ติดตลาดโลกไปแล้ว ฝ่ายปกครองต้องให้การ

สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายนี้อย่างจริงจัง กระตุ้น ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาดอย่างแท้จริง อย่างแนะนำให้ประชาชนผลิตสินค้าเพื่อการแข่งขันกัน เพราะจะเป็นการทำลายกันเอง ควรระดมนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน มั่นสมองของนักศึกษาซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ ให้เขามาร่วมกันพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพอย่างยอดเยี่ยม มีบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ หรือคิดค้นสินค้าหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ประชากรโลกมีความต้องการและจำเป็นเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่กำลังจะมาถึงในปี ๒๕๕๘ แต่ทั้งนี้ OTOP ไม่ใช่เป้าหมายเดียวในการยกระดับเศรษฐกิจของประชาชน ต้องช่วยกันกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่คิดผลิตสินค้าเองให้เหมาะสมกับพื้นที่ และนำกระบวนการการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดโลกในอนาคตมาประกอบการส่งเสริมการผลิต เช่น การปลูกพืชประเภทพลังงาน ยกตัวอย่าง ปาล์มน้ำมัน มาช่วยเสริมรายได้ ประชาชนก็จะมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น “เศรษฐกิจเป็นคำตอบ ถ้าเศรษฐกิจดี ประชาชนก็กินดี อยู่ดี ประชาชนร่ำรวย ประเทศชาติก็ร่ำรวยด้วย” นอกจากนี้รัฐบาลยังมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ รองรับการค้าและการตามนโยบายในด้านเศรษฐกิจปากท้องของประชาชน ดังกล่าวข้างต้น อาทิ กองทุนพัฒนาสตรี กองทุนหมู่บ้านและชุมชน โครงการกองทุนแก้แก้น้อย เป็นต้น

๒.๕ ฝ่ายปกครองต้องพร้อมที่จะเป็นผู้นำประชาชนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่กำลังจะมาถึงในปี ๒๕๕๘ สิ่งสำคัญในการเตรียมพร้อมของข้าราชการฝ่ายปกครอง คือ การพัฒนาทักษะด้านภาษาของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลาง เพื่อประโยชน์ในการสื่อสารกับชาวต่างชาติที่จะเข้ามาทำธุรกิจและเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย นอกจากนั้นข้าราชการฝ่ายปกครองทั้งหลายต้องตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจอาเซียนที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงานอย่างมากภายในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในทุก ๆ ด้านต่อไป

๒.๖ บทบาทด้านการรักษาความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยว เป็นหน้าที่ที่สำคัญ จะปฏิเสธว่าไม่อยู่ในความรับผิดชอบไม่ได้ ฝ่ายปกครองมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจ และหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนฝ่ายปกครองควรจะต้องแสดงบทบาท เพื่อให้ประชาชนอุ่นใจ และสร้างความเชื่อมั่น สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนในพื้นที่ซึ่งท่านรับผิดชอบ ไม่ควรปล่อยปละละเลยให้มีคดีที่เกิดขึ้นอย่างชุกชุมเป็นที่กังขาของประชาชนและชาวต่างชาติ เพราะจะเป็นการทำลายชื่อเสียงของประเทศ และส่งผลกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศด้วย

๓. สรุป

นอกเหนือจากเรื่องที่กำลังกล่าวมาแล้วนั้น ขอเน้นย้ำว่า ข้าราชการฝ่ายปกครองต้องกล้าคิด กล้าทำ พร้อมเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงไม่ต้องรอการสั่งการส่วนกลาง ต้องเร่งปฏิบัติเพื่อประชาชนให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ และเป้าหมายสุดท้ายของการปฏิบัติงาน คือ ผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวมเป็นสำคัญ ผมขอให้ทุกท่านตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อความสงบสุขของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าของประเทศสืบไป

สรุปประเด็นโดย
กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล
กองวิชาการและแผนงาน
กรมการปกครอง

นายพระนาย สุวรรณรัฐ

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายในระดับพื้นที่

การประชุมสัมมนาปลัดจังหวัด และนายอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕

วันศุกร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.

ณ โรงแรมเคเพิร์ค จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ผ่านกิจการลูกเสือชาวบ้าน

ในเรื่องของลูกเสือชาวบ้านเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญของรัฐบาลในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ และเทิดทูนสถาบัน โดยนายกรัฐมนตรี (นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) ได้สนับสนุนงบประมาณให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ผ่านกิจการลูกเสือชาวบ้าน การกิจลูกเสือชาวบ้าน ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้ทำการปกครองจังหวัด เป็นหน่วยรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกในการจัดฝึกอบรมในพื้นที่จังหวัดและอำเภอ ในส่วนของงบประมาณกระทรวงมหาดไทยได้โอนงบประมาณไปตั้งจ่ายที่จังหวัด เพื่อให้ทำการปกครองจังหวัดเป็นหน่วยเบิกแทน สำหรับวิธีดำเนินการมีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านทบทวนทุกจังหวัด/กรุงเทพมหานคร จำนวน ๘๒ รุ่น และการฝึกอบรมลูกเสือใหม่ ทุกอำเภอ/เขต จำนวน ๙๒๘ รุ่น ระยะเวลาการฝึกอบรม ระหว่างวันที่ ๑๒ สิงหาคม - ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ เป้าหมายในการดำเนินการแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) เชิงคุณภาพ ต้องการนำกลุ่มคนที่มีจิตสาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๒) เชิงปริมาณ เป้าหมายสมาชิกลูกเสือชาวบ้าน (ทบทวน) ในภาพรวมไม่น้อยกว่า ๒๔,๖๐๐ คนทั่วประเทศ และมีสมาชิกลูกเสือชาวบ้านเพิ่มขึ้นใหม่ ไม่น้อยกว่า ๑๑๑,๓๖๐ คนทั่วประเทศ

ขอฝากให้ท่านปลัดจังหวัด นายอำเภอ ช่วยประสานวิทยากรในพื้นที่ และเร่งรัดดำเนินการจัดฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านในจังหวัด/อำเภอ ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ตลอดจนติดตาม สรุปผลการปฏิบัติงาน ปัญหา/อุปสรรค โดยรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบเป็นประจำทุกเดือน

๒. การเทิดทูนและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ

๑.๑ นับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ปลัดจังหวัด นายอำเภอต้องตั้งเจตย์ ปรับเปลี่ยนแนวความคิดการดำเนินงานให้ชัดเจน หากเป็นเรื่องที่คิดทำและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยรวมให้ทำจนถึงที่สุด สำหรับสิ่งเร่งด่วนที่จำเป็นต้องทำเพื่อก่อให้เกิดความเทิดทูนและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ ได้แก่

๑) สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจน ในหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) สร้างจิตสำนึกในความรู้สึกรักความเป็นชาติ ตระหนักและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณมีความจงรักภักดีในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๓) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติบนความแตกต่างทางด้านความคิด ความชอบ

๔) ทุกส่วนราชการยึดถือเป็นภารกิจร่วมกัน

๑.๒ แนวทางการดำเนินงานสร้างความตื่นตัวและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ ได้แก่

๑) เสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันของประชาชนในชาติให้ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งในแนวทางปฏิบัติในพื้นที่ คือ การเผยแพร่ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจในการเทิดทูนสถาบัน เพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในพื้นที่ในทุกรูปแบบ อาทิเช่น การประชุมในทุกระดับ

๒) การสร้างความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยน้อมนำแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง ซึ่งในแนวทางปฏิบัติในพื้นที่ โดยการจัดทำแผนการดำเนินงานเฉพาะพื้นที่ให้ได้รับรู้ และขยายผลการดำเนินการตามแนวพระราชดำริในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้ง ให้มีศูนย์เรียนรู้ในอำเภอเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

๓. โครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแบบ ABC (Area Based Collaborative Research)

กระทรวงมหาดไทย ได้มีแนวคิดในการดำเนินโครงการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC (Area Based Collaborative Research)” ขึ้น ในพื้นที่เป้าหมาย ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ โดยใช้เน้นพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area based) และใช้การจัดทำบัญชีครัวเรือนและแผนหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ – มกราคม ๒๕๕๗ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) ทุกจังหวัดจัดทำโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC โดยให้พิจารณาคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ทุกอำเภอ ละ ๑ ตำบลเป็นอย่างน้อย ตำบลเป้าหมายให้ดำเนินโครงการทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

๒) จัดตั้งทีมงานบูรณาการระดับจังหวัดจากทุกภาคส่วน โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัด ๑ คน ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้รับผิดชอบโดยตรง การคัดเลือกทีมงานควรเน้นบุคคลที่มีทักษะ และความสามารถในการประสานความร่วมมือภาคีต่างๆ และสามารถอุทิศเวลาติดตามงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้

๓) กลไกในการขับเคลื่อนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ทีมบูรณาการกลางในจังหวัด จัดทีมงานระดับตำบล หมู่บ้าน ควรให้มีอาสาสมัครภาคประชาชนในสัดส่วนที่สูงกว่าภาครัฐ

๔) จัดแบ่งบทบาทหน้าที่แก่ส่วนราชการ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการฯ ในจังหวัด ดังนี้

(๑) “นายอำเภอ” ทำความเข้าใจแนวคิด เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน เพื่อสามารถชี้แจงต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ไปชี้แจงต่อกับประชาชนในหมู่บ้านเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน

(๒) “ท้องถิ่นจังหวัด” สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดพิมพ์แบบบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อใช้ในตำบลของตนเอง และจัดหาเจ้าหน้าที่ลงโปรแกรมบันทึกข้อมูลบัญชีครัวเรือน รวมทั้งสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณเพื่อการจัดเวทีเรียนรู้

(๓) “พัฒนาชุมชน” ช่วยด้านการชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน และข้อมูลอื่นๆ รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และตั้งคำถาม เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์เรียนรู้ร่วมกัน และจัดทำแผนชุมชน

๕) จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำทุกเดือน ทั้งในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลให้สามารถเห็นภาพรวมของข้อมูล ปัญหา ความต้องการของประชาชน และนำไปสู่การคิดริเริ่มโครงการพัฒนาในระดับจังหวัดได้

๖) จัดทำแผนชุมชนและการเชื่อมโยงงบประมาณ ผลจากเวทีเรียนรู้ระดับล่างสุด คือ ระดับหมู่บ้าน นำมาจัดทำเป็นข้อเสนอ/แผนเพื่อแก้ปัญหาของครัวเรือน หมู่บ้าน/ชุมชน เกิดเป็นแผนชุมชน ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมที่กว้างขวาง และจัดเวทีเจรจาภาคี เพื่อให้ชุมชนได้นำเสนอข้อเสนอ/แผนชุมชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด

๔. การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กระทรวงมหาดไทย ได้มีข้อสั่งการให้โรงเรียนทุกแห่งในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครระดับธรรมาภิบาล อาเซียน ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยต้องมีความตื่นตัวอย่างมากและต้องปรับตัวในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ ทุกท่านคงทราบดีว่าสถานการณ์ที่สำคัญซึ่งใกล้ตัวเรามากขึ้น คือ การเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของไทยในปี ๒๕๕๘ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาต่อประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อค้าขาย และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน

แนวโน้มโอกาสและผลกระทบต่อมหาดไทยภายใต้อำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องมีความท้าทาย ได้แก่ ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ การบริหารงานทะเบียน การปรับตัวของการบริหารงานจังหวัด/กลุ่มจังหวัด การค้าชายแดน การประกอบอาชีพของประชาชน การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก OTOP ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การขยายตัวของเมือง การจัดการภัยพิบัติ ความต้องการด้านสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ การจัดการความขัดแย้ง การพัฒนาภาษาต่างประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน

กระทรวงมหาดไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการวางแผนและเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยพิจารณาครอบคลุมทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองความมั่นคง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘) เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ ซึ่งเป็นการบูรณาการแผนงาน/โครงการที่มีลำดับความสำคัญสูง (Flagship Project) จากส่วนราชการระดับกรมและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบเชิงบวก ผลกระทบเชิงลบ แนวทางการเตรียมความพร้อม และข้อจำกัดด้านกฎหมาย โดยรัฐบาลจะได้บูรณาการจัดทำเป็นกรอบแผนแม่บทการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยต่อไป และมีการเตรียมความพร้อมระดับองค์กร ซึ่งมีการกำหนดกลไกขับเคลื่อนโดยบูรณาการร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานภาคเอกชนอื่น อาทิเช่น คณะกรรมการเตรียมความพร้อมของ มท. ในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน และคณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนโครงการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีรองปลัดกระทรวงมหาดไทยด้านการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เป็นประธานคณะทำงาน

ขอฝากท่านปลัดจังหวัดต้องเป็นเสาหลักของผู้นำราชการจังหวัด นายอำเภอต้องนำนโยบายแปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ซึ่งทุกท่านจะต้องเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านการแข่งขัน โอกาส และผลกระทบ และจะต้องมีแผนการรองรับเหตุการณ์ต่างๆ เป็นขั้นตอนและมีทางเลือกให้ท่านผู้ว่าฯ ประกอบการตัดสินใจด้วย

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณทุกท่านที่ร่วมกันทำงานมาโดยตลอด และอยากจะทำให้กำลังใจกับคนที่ทำงานอย่างมุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละ ถึงแม้ใครจะไม่เห็น แต่ตัวเราเห็นซึ่งเป็นความดีของผู้กระทำ โดยขอนำคำกล่าวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ที่กล่าวไว้ว่า **“ความดีอันใดที่เราได้ทำไว้ ความพอใจของเราเองเป็นรางวัลอย่างสูงสุด คนอื่นเขาจะไม่ยกย่องหรือจะไม่รู้ก็ไม่สำคัญอันใด การลบหลู่ความดีเป็นบาปของผู้ที่ลบหลู่เอง”** เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจและขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ทำงาน ทำคุณประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองของสำนักในแผ่นดินที่เราอยู่ และตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับ การทำงานทุกอย่างจะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจของทุกฝ่าย ความสามัคคีเป็นกำลังสูงสุดตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ฝากเรื่อง **“ความดีอันใดที่เราได้ทำไว้ความพอใจของเราเองเป็นรางวัลอย่างสูงสุดคนอื่นเขาจะไม่ยกย่อง หรือจะไม่รู้ก็ไม่สำคัญอันใด การลบหลู่ความดีเป็นบาปของผู้ลบหลู่เอง”**

สรุปประเด็นโดย
กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล
กองวิชาการและแผนงาน
กรมการปกครอง

นายบุญส่ง เตชะมณีสถิตย์

รองอธิบดีกรมการปกครอง กลุ่มภารกิจด้านการบริหารงานปกครอง
เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติราชการแก่ปลัดจังหวัด และนายอำเภอ

วันศุกร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

ณ โรงแรมเคพาร์ค จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. ภารกิจที่สำคัญของฝ่ายปกครอง

ประการที่ ๑ เรื่องปัญหายาเสพติด ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของ ศตส. ในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะประสบผลสำเร็จในด้านการปราบปราม ส่วนของงานในด้านการป้องกันและบำบัด ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองมีผลสำเร็จคิดเป็นร้อยละ ๖๕ สำหรับงานหลักอีกงานหนึ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง คือ การขับเคลื่อนนโยบายพลังแผ่นดิน พลังชุมชน ยังไม่ปรากฏผลสำเร็จของงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม หลักการสำคัญในการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว คือ การที่ให้พี่น้องประชาชนออกมาเป็นกำลังอันสำคัญที่ช่วยฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดูแลป้องกันและบำบัดผู้เสพยาเสพติด ซึ่งที่ผ่านมาเน้นเพียงการนำเสนอตัวเลขเชิงปริมาณของการป้องกันและบำบัดผู้เสพยาเสพติดแต่ไม่ได้คำนึงถึงเชิงคุณภาพ จึงขอให้ท่านนายอำเภอเข้าไปดูผลงานด้านนี้อย่างใกล้ชิด และพื้นฐานความสำเร็จอยู่ที่พี่น้องประชาชน ซึ่งต้องเสริมสร้างแนวความคิดเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น

ประการที่ ๒ เรื่องการสอบสวนคดีอาญา การรับโอนอำนาจการสอบสวนตามกฎหมาย ๑๙ ฉบับ จากตำรวจมาให้ฝ่ายปกครองมีความมุ่งหมายเพื่อต้องการให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน ซึ่งตามกฎหมาย ๑๙ ฉบับ พนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจ อนุมัติ อนุญาต หรือไม่อนุญาต ตามกฎหมายซึ่งท่านนายอำเภอต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้เกิดความศรัทธาंनाเชื่อถือจากประชาชน และตั้งแต่องค์กฏกระทรวงว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๕ มีปัญหาข้อขัดข้องอยู่บ้าง สิ่งที่สำคัญก็คือ อำเภอยังไม่กล้าปฏิบัติงานด้านการสอบสวนเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามทุกฝ่ายต้องเชื่อมั่นว่าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองมีประสิทธิภาพมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาได้ ขณะนี้กฏกระทรวงฯ ยังคงให้ฝ่ายปกครองดำเนินการสอบสวนตามกฎหมาย ๑๙ ฉบับ ยังไม่มีการแก้ไขแต่อย่างใด ดังนั้น จึงขอให้ดำเนินการไปตามขั้นตอนของกฎหมายอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สำนักงานสอบสวนและนิติการได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานการสอบสวนคดีอาญา เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้กับปลัดอำเภอที่มีปัญหาเรื่องสอบสวนคดีอาญาบางประเภท หรือการอำนวยความสะดวก หรือความแพ่ง ความอาญา สามารถติดต่อประสานงานได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ประการที่ ๓ เรื่องการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหการทำลายทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ ก็คือการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน ถ้าพี่น้องประชาชนยังไม่มีจิตสำนึก ต่างคนต่างบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อที่จะนำมาทำเป็นที่ทำกิน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดก็ตาม ปัญหาอื่น ๆ จะย้อนกลับมาสู่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นปัญหาอุทกภัย หรือปัญหาภัยแล้ง ดังนั้น ฝ่ายปกครองต้องช่วยกันปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้เข้ามาดูแลทรัพยากรป่าไม้และธรรมชาติ ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับจะกลับคืนสู่ประชาชนทั้งหมด ปัญหาฝนแล้ง ปัญหาน้ำท่วม ก็จะได้รับผลกระทบเบาบางลงไป จึงขอฝากท่านนายอำเภอดูแลเรื่องปลูกจิตสำนึกของประชาชนต่อไป

ประการที่ ๔ เรื่องการเตรียมการป้องกันภัยพิบัติ ในเรื่องนี้ขอให้ท่านนายอำเภอศึกษาบทเรียนของรอบปีที่ผ่านมาที่มีพื้นที่ตรงไหนที่เกิดปัญหา เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง และการดำเนินการแก้ไขปัญหาในรอบปีที่ผ่านมา หรือสองปีผ่านมาเกิดข้อบกพร่องตรงไหน ข้อบกพร่องในเรื่องการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติในภาพรวมที่สำคัญ คือ การทุจริตในโครงการใช้เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ซึ่งมีการตรวจสอบอย่างเข้มข้นจากหลายหน่วยงาน อาทิ ปปท. สตง. และอีกหลายหน่วยงานขอให้ท่านใช้ความระมัดระวังในการแก้ไขปัญหาให้มีความชัดเจน นอกจากนี้ในเรื่องการเตรียมการป้องกันภัยนั้น ขณะนี้รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (ภกช.) โดยรวมศูนย์ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง (Single Command) ได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน โดยมีข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเรียลไทม์ตั้งอยู่ที่ทำเนียบรัฐบาล หากประสบปัญหาเรื่องการเตือนภัย ขอให้ท่านแจ้งเตือนภัยความเสียหาย รวมทั้งการเตรียมการที่จะช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ สำหรับการเยียวยา และการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้เร่งรัดดูแลประชาชนอย่างรวดเร็ว และขอให้ใช้เครื่องมือที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ประการที่ ๕ เรื่องการบริการประชาชน เป็นภารกิจหลักที่สำคัญของฝ่ายปกครองแต่ตอนหลังมีการละเลยมากขึ้น ฝากให้ท่านนายอำเภอลงไปดูแล้วว่าห้องทะเบียนทำงานบริการอย่างไร วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร และสถานที่ต้องปรับปรุงหรือไม่ เพื่อให้บริการประชาชนเกิดความพึงพอใจ หากอำเภอต้องการใช้งบประมาณในการปรับปรุงสถานที่ว่าการอำเภอให้เสนอขอในงบประมาณ ๒๕๕๖

ประการที่ ๕ เรื่องการทุจริตงานทะเบียน ด้านการทะเบียน ได้แก่ ทะเบียนราษฎร ทะเบียนทั่วไป และบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งผมจะเน้นปัญหาเรื่องงานทะเบียนและบัตรเป็นหลัก ขณะนี้ข้าราชการกรมการปกครองถูกดำเนินการทางวินัย และถูกสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องงานทะเบียนและบัตรเป็นจำนวนมาก จึงขอให้ท่านช่วยดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ และกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ประการที่ ๗ เรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ซึ่งจะมีผลในปี ๒๕๕๘ โดยเรื่องนี้มีความเกี่ยวข้องกับฝ่ายปกครอง ๓ ประการ ดังนี้

๑) การสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ เพราะว่ารั้วชายแดนในพื้นที่ต่าง ๆ ในปี ๒๕๕๘ จะถูกถอนออกไป พื้นที่สองฝั่งชายแดนจะไปมาหาสู่กันได้สะดวกมากขึ้น ซึ่งอาเซียนจะมีประชากรถึง ๖๐๐ ล้านคน คือ ๑๐ ประเทศมารวมกัน การค้าขายจะสะดวกขึ้นเพราะไม่มีกำแพงภาษี ทุกคนเหมือนอยู่ในประเทศเดียวกันมากขึ้น

๒) คนต่างด้าวที่จะมาอาศัยอยู่ในประเทศไทย จะมีจำนวนมากขึ้นซึ่งจะเป็นงานใหม่อีกงานหนึ่งที่ทำหยาบหยาบของกรมการปกครอง แต่ขณะนี้มีฐานข้อมูลคนต่างด้าวที่มีอยู่แต่ไม่มีความละเอียดไม่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ดังนั้นต่อไปจะต้องมีการพัฒนางานนี้ด้วยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓) การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้กับคนไทยในต่างประเทศ ได้แก่ การต่อบัตร บัตรหาย บัตรหมดอายุให้กับคนที่อยู่ในต่างแดน ซึ่งมีการนำร่องอยู่ ๖ จุด ใน ๕ ประเทศ ซึ่งใน ปี ๒๕๕๕ จะเริ่มดำเนินการเป็นครั้งแรกที่นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้สถานทูต และสถานที่กงสุลเป็นสำนักทะเบียนในต่างประเทศ

๒. บริบทการเปลี่ยนแปลงของฝ่ายปกครอง

ประเด็นสำคัญของการประชุมสัมมนาปลัดจังหวัดและนายอำเภอ ประจำปี ๒๕๕๕ มุ่งเน้นการทำความเข้าใจบทบาทของฝ่ายปกครองในการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ โดยที่ผ่านมามีการมอบหมายจากอธิบดีกรมการปกครองให้ไปเข้าร่วมการประชุม และร่วมทำงานในด้านต่างๆ ได้มีรับรู้รับทราบข้อคิดเห็นจากองค์กร หน่วยงาน และบุคคลต่างๆ อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะในประเด็นกระแสการ

เปลี่ยน ผลกระทบ และแนวทางการดำเนินงาน จึงขอนำเสนอประเด็นดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่ักปกครองทั้งหลายในที่นี้

ในอดีตที่ผ่านมา กรมการปกครองมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจมาโดยตลอด ปี ๒๕๐๕ เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญครั้งหนึ่งที่เกิดขึ้น โดยมีการแยกกรมการพัฒนาชุมชนออกจากกรมการปกครอง เพื่อให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะ ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าในองค์กรเป็นลำดับ ต่อมากรมการพัฒนาชุมชนได้ถูกลดบทบาทลง เนื่องจากสภาพชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นชุมชนเมืองมากยิ่งขึ้น รวมทั้งบทบาทการพัฒนาพื้นที่และชุมชนเมืองกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาทำร่วมทำหน้าที่ อย่างไรก็ตามกรมการพัฒนาชุมชนยังดำรงบทบาทอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน เพราะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของรัฐบาลประการหนึ่ง คือ นโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ถือเป็นความโชคดีของกรมการพัฒนาชุมชนที่ได้รับมอบหมายงานสำคัญระดับนโยบายของรัฐบาลที่เป็นรูปธรรม นี่คือนโยบายที่ชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงที่ ทำทลายให้กรมการปกครองจะต้องตระหนักและปรับบทบาทภารกิจเพื่อให้องค์กรอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ ในปัจจุบัน

นายอำเภอ คือ นักปกครองที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการพื้นที่ โดยเฉพาะการนำนโยบายของรัฐบาลทุกนโยบายไปขับเคลื่อนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชน แต่ปัจจุบันนายอำเภอถูกลดบทบาทลงไป เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น กรมการปกครองจึงควรกลับมาพิจารณาถึงภารกิจสำคัญที่เป็นรูปธรรมที่แท้จริงของกรมการปกครอง ซึ่งจะเป็นที่เชื่อถือยอมรับของรัฐบาลและประชาชน เหมือนกับที่กรมการพัฒนาชุมชนได้รับมอบหมายให้ขับเคลื่อนนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนนโยบายพลังแผ่นดิน จัดสันยาเสพติด (ตาสับปรด) ในพื้นที่อำเภอ ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งจำเป็นที่ฝ่ายปกครองจะต้องช่วยกันทุ่มเทขับเคลื่อนดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็นที่ยอมรับเชื่อถือและไว้วางใจของรัฐบาล ซึ่งการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวจะต้องมีการประเมินผลและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดียิ่งๆ ขึ้นไป อย่างแท้จริง

๓. วิเคราะห์จุดเปลี่ยนและความท้าทายของฝ่ายปกครอง

จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสายงานปกครองที่ผ่าน ได้ประสบกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ มากมาย จึงได้นำประสบการณ์ดังกล่าวมาวิเคราะห์จุดเปลี่ยนและปัจจัยความท้าทายที่สำคัญของฝ่ายปกครอง ประกอบด้วย

จุดอ่อน

๑) การยุบเลิกส่วนราชการจากกระทรวง กรมต่างๆ ในสังกัดการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งส่งผลต่อการกลไกในการขับเคลื่อนการทำงาน และการบูรณาการการทำงานในพื้นที่อำเภอ

๒) กระแสการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งกระทบต่อบทบาทและภารกิจหน้าที่ของนายอำเภอโดยตรง

๓) การทุจริต คอร์รัปชัน ในการปฏิบัติหน้าที่อนุมัติ อนุญาตในอำนาจของนายอำเภอ โดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณอุดหนุนราชการต่างๆ

จุดแข็ง

๑) นายอำเภอเป็นหัวหน้าในการปกครองบังคับบัญชาหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดของอำเภอตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

๒) นายอำเภอเป็นความคาดหวังและความเชื่อมั่นไว้วางใจของผู้บังคับบัญชาในระดับต่างๆ ได้แก่ รัฐบาล กระทรวง กรม โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งผู้บังคับบัญชาในระดับจังหวัด

- ๓) นายอำเภอมีอำนาจ ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกลไกสำคัญในการทำงานในพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน
- ๔) นายอำเภอมีอำนาจในการกำกับดูแลและบูรณาการการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยความสำเร็จ

- ๑) ความศรัทธา และเชื่อถือของประชาชนต่อนายอำเภอ โดยนายอำเภอทำหน้าที่ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชน เสมือนเป็นนายกรัฐมนตรีของอำเภอ
- ๒) ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของรัฐบาลในการมอบหมายให้ขับเคลื่อนนโยบายทุกนโยบายให้บรรลุผลสัมฤทธิ์
- ๓) พฤติกรรม และคุณธรรม จริยธรรมของนายอำเภอ ที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่ประชาชนในพื้นที่

๔. แนวทางการปฏิบัติงานของนายอำเภอ

- ๑) การบูรณาการการทำงาน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่
- ๒) การเป็นนักยุทธศาสตร์ มีความสามารถในการมองการณ์ไกล สามารถกำหนดวิสัยทัศน์หรือทิศทางในการพัฒนาพื้นที่อย่างถูกต้องชัดเจน รวมทั้งมีความสามารถในการวิเคราะห์ประเมินผลในการดำเนินการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายและทิศทางที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
- ๓) การเป็นนักบริหารเครือข่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะมีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของของนายอำเภอ โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์คุ้นเคยกับผู้คนในพื้นที่ เพื่อแสวงหาความร่วมมือการทำงานในมิติต่างๆ

๕. ทักษะในการปฏิบัติงานนายอำเภอ

ปลัดจังหวัด นายอำเภอจะต้องมีทักษะเชิงวิชาการ Technical Skill ทักษะเชิงการบริหาร Management Skill และทักษะในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ Human Skill ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดของนายอำเภอในการทำงานในพื้นที่ท่ามกลางการหลากหลายของสังคม

สรุปประเด็นโดย
กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล
กองวิชาการและแผนงาน
กรมการปกครอง

นายประพันธ์ มุสิกพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้
ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙
การประชุมสัมมนาปลัดจังหวัด และนายอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕
วันศุกร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๓๐ น.
ณ โรงแรมเคพาร์ค จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สังคมโลกในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ มุ่งกับการเป็นประเทศมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดกระแสการรวมกลุ่มระหว่างประเทศกำลังพัฒนาเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ ในโลกนี้ไม่ได้มีเพียงประเทศเดียว แต่ละประเทศต้องดูว่าโลกเดินทางไปในทิศทางไหน และประเทศไทยก็เช่นกันที่จะต้องดูกระแสโลกในการดูว่าประเทศจะเดินหน้าไปอย่างไร ณ วันนี้ ประชาคมอาเซียน กำลังเป็นที่กำลังถึงทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน การรวมกลุ่มกันของ ๑๐ ประเทศในเอเชียทำให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน เช่น ด้านภาษา ด้านการค้าขาย ฯลฯ ซึ่งแต่ละประเทศต่างก็ช่วงชิงความได้เปรียบในด้านที่แตกต่างกัน เช่น ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียได้เปรียบในเรื่องภาษาอังกฤษ เป็นต้น ในขณะที่ประเทศไทยมีจุดแข็งในด้านอุตสาหกรรมเกษตร

และในช่วงนี้อยู่ระหว่างการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งต้นแบบของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดและอำเภอ ทำให้รับทราบข้อมูลทิศทางการพัฒนาประเทศจึงเป็นประโยชน์ต่อท่านปลัดจังหวัดและนายอำเภอในการดูแลประชาชน เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ดังนั้น จำเป็นที่ผู้บริหารในพื้นที่จะต้องทราบว่าในโลกใบนี้มีอะไรที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ประเทศต่าง ๆ ก้าวไปทิศทางไหน จังหวัดเราควรมุ่งสู่อะไร และอำเภอจะดำเนินการอย่างไรต่อไป เช่นในปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชากรเด็กมีจำนวนลดลงเป็นอย่างมาก ต่างกับประเทศสิงคโปร์ที่ส่งเสริมการมีบุตร และปัญหานี้ส่งผลให้ประเทศไทยมีปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม จึงก่อให้เกิดภาวะการผลิตลดลงและไม่มีแรงงานทดแทน หรือจะเป็นปัญหาภาวะโลกร้อน ที่ทำให้ฝนไม่ตกตามฤดูกาล มีภาวะเสี่ยงจากน้ำป่าไหลหลาก เป็นผลทำให้การประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่ไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องทำให้ผลผลิตมีจำนวนลดลง หรือด้านเทคโนโลยี มีข้อดีคือทำให้การติดต่อสื่อสารในปัจจุบันเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และถือเป็นการเปิดกว้างสำหรับตลาดการค้าขาย ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในการประกอบอาชีพ แต่ก็นำมาสู่ปัญหาสังคมได้เช่นกัน อาทิ ปัญหาวัยรุ่นตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และวัยรุ่นเหล่านี้ก็ไม่มีความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตร บางรายก็ทิ้งบุตรของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่ต่อเนื่องกันมา แล้วในฐานะปลัดจังหวัด/นายอำเภอ ควรจะวางแผนยุทธศาสตร์อย่างไรเพื่อให้พื้นที่ที่ดูแลอยู่ก้าวทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งสู่ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน แนวทางก็คือ ต้องรู้พื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางของประเทศ จึงเกิดเป็น “ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙”

๑. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากร

ภาคใต้เป็นภาคที่มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรที่แตกต่างกันมากที่สุดของประเทศ ซึ่งมีข้อบ่งชี้จากการที่ภาคใต้มีป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์ แต่ถ้าวัดถึงการพัฒนาภาคใต้ ส่วนใหญ่จะมองเรื่องสังคมมากกว่าเศรษฐกิจ

➢ พื้นที่ ลักษณะกายภาพ และเขตการปกครอง

- พื้นที่รวม ๔๔.๒ ล้านไร่ ร้อยละ ๑๓.๐ ของประเทศ
- ลักษณะกายภาพ มีพื้นที่เปิดสู่ทะเลทั้งสองด้าน ชายฝั่งทะเลยาวรวม ๑,๖๐๐ กิโลเมตร แบ่งเป็นฝั่งอ่าวไทยยาว ๙๐๐ กิโลเมตร และฝั่งอันดามันยาว ๗๐๐ กิโลเมตร
- ด้านใต้มีแนวชายแดนติดกับประเทศมาเลเซียยาว ๕๐๐ กิโลเมตร
- เขตปกครอง แบ่งเป็น ๑๔ จังหวัด โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่มพื้นที่ ได้แก่ ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง ภาคใต้ฝั่งอันดามัน คือ ระนอง พังงา ภูเก็ต ตรัง ภาคใต้ชายแดน คือ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

➢ ผลผลิตมวลรวมและรายได้ต่อบุคคล

- เศรษฐกิจของภาคใต้มีขนาดค่อนข้างเล็กมีสัดส่วนร้อยละ ๙.๘ ของผลผลิตมวลรวมทั้งประเทศ ใกล้เคียงกับภาคเหนือและภาคอีสาน
- รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของภาคใต้ต่ำกว่าระดับประเทศแต่สูงกว่าภาคเหนือและภาคอีสาน
- จังหวัดภูเก็ตมีระดับรายได้สูงสุดและเป็นจังหวัดเดียวที่มีระดับรายได้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ส่วนจังหวัดที่มีรายได้ต่ำสุดคือปัตตานี ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๕๑ ของประเทศ (แต่ก็ยังไม่ใช้จังหวัดที่มีรายได้ต่ำสุดของประเทศ)

➢ โครงสร้างการผลิต ปี ๒๕๕๓

- โครงสร้างการผลิตของภาคใต้พึ่งพาการเกษตรเป็นหลัก สินค้าเกษตรที่สำคัญได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมง โดยผลผลิตยางพารา คิดเป็นร้อยละ ๘๖ ของผลผลิตรวมทั้งประเทศ ปาล์มน้ำมันคิดเป็นร้อยละ ๙๔ ของผลผลิตรวมทั้งประเทศ

➢ ด้านเศรษฐกิจ

- เศรษฐกิจของภาคใต้ นับว่าดีเป็นอันดับสองรองจากภาคกลาง และยังมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่มีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าระดับประเทศ ยกเว้นในปีที่เศรษฐกิจของประเทศประสบปัญหาวิกฤติมีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าภาคใต้
- สินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และประมง โดยผลผลิตยางพารา นับว่าเป็นเศรษฐกิจหลัก ส่วนปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ใช้เป็นพลังงานทดแทน ทำให้พื้นที่ภาคใต้ในปัจจุบันเปลี่ยนจากพื้นที่อาหาร (การทำนา) มาเป็นการทำสวนปาล์มจำนวนมาก แต่ทั้งนี้การผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันยังมีประสิทธิภาพต่ำโดยผลผลิตต่อไร่ยางพาราไม่เปลี่ยนแปลงนานนับสิบปีขณะที่ผลผลิตต่อไร่ปาล์มน้ำมันต่ำกว่ามาเลเซียกว่า ๒ เท่า
- อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปผลผลิตการเกษตรขั้นต้น ที่สำคัญได้แก่ ผลผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ ๓๙.๒ อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง ร้อยละ ๓๖.๘ และการผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ร้อยละ ๖.๕

อย่างไรก็ตาม แม้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะเป็นการเปิดการค้าเสรี ทำให้มีการลดภาษีเป็นศูนย์ แต่ก็ยังมีปัจจัยและมาตรการต่าง ๆ ที่เข้ามาแทนที่ ถือว่าเป็นการกีดกันทางการค้า เช่น มาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม หรือปัจจัยด้านมนุษยชน เป็นต้น

➤ การท่องเที่ยว

- รายได้จากการท่องเที่ยวของภาคใต้ปีละ ๑.๔๘ แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของรายได้การท่องเที่ยวทั่วประเทศ โดยร้อยละ ๘๐.๓ มาจากชาวต่างชาติ

- รายได้ส่วนใหญ่มาจากแหล่งท่องเที่ยวหลักในกลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามัน รวม ๑.๔๘ แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑ ของรายได้รวม

- จำนวนนักท่องเที่ยวปีละ ๒๐.๕๔ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑ ของประเทศ

➤ การค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

- การค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีมูลค่าปีละ กว่า ๕ แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของมูลค่าการค้าชายแดนทั่วประเทศ โดย กว่าร้อยละ ๙๐ เป็นมูลค่าการค้าผ่านด่านสะเดา และด่านปาดังเบซาร์ ในจังหวัดสงขลา

- สินค้าส่งออกสำคัญ ได้แก่ ยางพารา เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า

- สินค้านำเข้า ได้แก่ สัตว์น้ำ ปลาหมึกสดแช่เย็น ผลิตภัณฑ์ไม้อื่นๆ ผลิตภัณฑ์อื่นๆ จากสัตว์ ไม้แปรรูป

➤ ประชากรและความหนาแน่น

- ประชากรภาคใต้รวม ๘.๙ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐ ของประเทศ มีความหนาแน่น ๑๑๔ คนต่อ ตารางกิโลเมตร สูงกว่าระดับประเทศ จังหวัดที่มีประชากรสูงสุดได้แก่ นครศรีธรรมราช สงขลา และสุราษฎร์ธานีตามลำดับ โดย ๓ จังหวัดมีประชากรรวมกันคิดเป็นร้อยละ ๔๓.๖ ของภาค

- ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยกเว้น ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผู้นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ ๘๓ จึงมีลักษณะสังคมวัฒนธรรมแตกต่างจากพื้นที่อื่น

➤ โครงสร้างอายุประชากรภาคใต้

- ภาคใต้มีอัตราการเกิดสูงกว่าระดับประเทศ จึงมีประชากรวัยเด็กสูงกว่าระดับประเทศ และมีขนาดครอบครัวใหญ่กว่าระดับประเทศ ขณะที่ประชากรวัยแรงงานและผู้สูงอายุต่ำกว่าระดับประเทศ

- ภาคใต้มีอัตราการพึ่งพาสูงกว่าระดับประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีอัตราการพึ่งพาสูงกว่าจังหวัดอื่นๆในภาค เนื่องจากมีขนาดครอบครัวใหญ่และมีประชากรวัยเด็กสูง

➤ สัดส่วนคนจนและภาวะหนี้สินครัวเรือน

- สัดส่วนคนจนในภาคใต้ต่ำกว่าระดับประเทศ โดยคนจนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

- ภาคใต้มีระดับหนี้สินครัวเรือนต่ำกว่าระดับประเทศและมีแนวโน้มลดลง

➤ เด็กกำพร้าและสตรีหม้ายจากสถานการณ์ความไม่สงบ (๔ ม.ค.๒๕๔๗ - ๓๑ มี.ค. ๒๕๕๕)

- เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ มีจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตต่อครั้งเพิ่มสูงขึ้น

- เด็กกำพร้าและหญิงหม้ายจากเหตุความไม่สงบได้รับผลกระทบทั้งด้านจิตใจและความมั่นคงในการดำรงชีวิต เนื่องจากสูญเสียหัวหน้าครอบครัวที่เป็นหลักในการประกอบอาชีพหารายได้

➤ การศึกษา

- ภาคใต้มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร ๙ ปี สูงกว่าระดับประเทศ โดยกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มจังหวัดอื่นภายในภาค

- คุณภาพการศึกษายังอยู่ในระดับต่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีแนวโน้มลดลง อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ โดยเฉพาะใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเป็น ๓ ลำดับท้ายของประเทศ

➤ การสาธารณสุข

- ประชาชนภาคใต้มีโอกาสได้รับบริการสุขภาพที่ลดลงจากการมีส่วนร่วมแพทย์ต่อประชากรลดลง

- ปัญหาสุขภาพอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าภาพรวมทั้งประเทศ โดยเฉพาะอัตราผู้ป่วย ๕ โรคสำคัญ คือ โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง มีแนวโน้มมากขึ้นเป็นลำดับ และอยู่ในระดับที่สูงกว่าอัตราเฉลี่ยของประเทศในเกือบทุกโรค

- ปัญหาการเจ็บป่วยทางสุขภาพจิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ป่วยด้วยโรควิตกกังวล โรคจิต และโรคซึมเศร้า โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบ

- อัตราการตายของมารดาและทารกมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีอัตราการเกิดสูงและการฝากครรภ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ

➤ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ภาคใต้มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่ำกว่าระดับประเทศ อย่างไรก็ตามสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับระดับประเทศ

- คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติของภาคใต้ส่วนใหญ่มีแนวโน้มประสบปัญหาความเสื่อมโทรมมากขึ้น โดยเฉพาะ แม่น้ำปัตตานี ลุ่มน้ำปากพนัง แม่น้ำหลังสวน และแม่น้ำตรัง

- นอกจากนั้นภาคใต้ยังประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน มีชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะแล้ว ๔๕๗ กิโลเมตร กัดเซาะรุนแรงเป็นจุดวิกฤต ๑๑ จังหวัด ความยาวรวม ๒๒๔.๗๓ กิโลเมตร

แต่ทั้งนี้แล้ว ในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ของภาคใต้ ควรเน้นในเรื่องการเฝ้าระวังหรือการเตือนภัย มากกว่าการช่วยเหลือในภาวะเกิดภัย

๒. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

➤ โครงสร้างพื้นฐานกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ถนน รถไฟ สนามบิน

ถนน : มีโครงข่ายทางหลวงสายหลักหมายเลข ๔ ,๔๑,๔๒,๔๓ ขนาด ๔ ช่องจราจร เชื่อมโยง แนวเหนือ -ใต้ กรุงเทพฯ-ภาคใต้-มาเลเซีย-สิงคโปร์ และเชื่อมโยงสองฝั่งทะเล แนวตะวันออก -ตก ตามทางหลวงหมายเลข ๔๔,๔๐๓, ๔๐๖ อย่างสะดวก

รถไฟ : มีเส้นทางรถไฟสายใต้เชื่อมโยง กรุงเทพฯ -ภาคใต้ -มาเลเซีย - สิงคโปร์

สนามบิน : มีสนามบินพาณิชย์จำนวน ๑๐ แห่ง ครอบคลุมเกือบทุกจังหวัด ยกเว้น พังงา พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลา โดยเป็นสนามบินนานาชาติ ๔ แห่ง ตั้งอยู่ที่ ภูเก็ต กระบี่ หาดใหญ่ เกาะสมุย (เอกชน)

ท่าเรือสำคัญตามแนวพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ของไทย

- ท่าเรือน้ำลึกสงขลาแห่งที่ ๑ : (อำเภอสิงหนคร)
- ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต

๓. การพัฒนาตามกรอบความร่วมมือ IMT-GT, JDS และความเชื่อมโยงกับแผน NCER และ ECER

➤ แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle : IMT-GT)

- ก่อตั้งในปี ๒๕๓๖ จากความเห็นชอบร่วมกันของผู้นำ ๓ ประเทศ โดย ADB ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการโดยภาคเอกชนมีบทบาทนำในการเสนอต่อภาครัฐเพื่อการอำนวยความสะดวกทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อกระตุ้นความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค

- ปัจจุบันกรอบ IMT-GT มีความร่วมมือ ๖ สาขา ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมขนส่ง ๒) การค้าและการลงทุน ๓) การท่องเที่ยว ๔) ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ ๕) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ ๖) เกษตร อุตสาหกรรมการเกษตรและสิ่งแวดล้อม

- แผนการพัฒนาเพื่อเชื่อมโยงภายใต้กรอบ IMT-GT

• แผนการดำเนินการระยะห้าปีต่อไป (Implementation Blueprint) ระหว่างปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ประกอบด้วยโครงการสำคัญ เช่น โครงการเชื่อมโยงด้านการคมนาคมที่สำคัญเร่งด่วนและโครงการสำคัญอื่น ๆ ใน ๖ สาขาความร่วมมือ

• กลุ่มโครงการหมุนเวียนสองปีแรก (ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖) มีโครงการที่มีความพร้อมและสามารถดำเนินการได้ทันที จำนวน ๒๕ โครงการ

➤ กรอบคณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (Thailand-Malaysia Committee on Joint Development Strategy for Border Areas: JDS)

- ก่อตั้งในปี ๒๕๔๗ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศเพื่อลดความแตกต่างของสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้การบูรณาการศักยภาพของทั้งสองประเทศร่วมกัน

- กลไกดำเนินการความร่วมมือในสามระดับ ได้แก่ ระดับคณะทำงาน มี สศช. และ Economic Planning Unit มาเลเซีย เป็นฝ่ายเลขานุการร่วมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส มีปลัดกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วม และระดับรัฐมนตรีมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสองประเทศเป็นประธานร่วม

- JDS Action Plan กำหนดให้กรอบความร่วมมือใน ๘ สาขา ได้แก่ ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงทางการขนส่ง ๒) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งการศึกษา ๓) การท่องเที่ยว ๔) วัฒนธรรมและการส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน ๕) การค้าและการลงทุน ๖) การเกษตร รวมทั้งการประมง ปศุสัตว์ และกฎระเบียบ ๗) การเงินการคลัง โดยมุ่งเน้นการจัดตั้งธนาคารอิสลามในประเทศไทยโดยเฉพาะในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๘) พลังงาน

- ประเด็นสหสาขา : การบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ของไทยและแผนงานการพัฒนาพื้นที่ภาคเหนือ (Northern Corridor Economic Region: NCER) / แผนงานการพัฒนาพื้นที่ฝั่งตะวันออก (East Coast Economic Region: ECER)

➤ แผนงานการพัฒนาพื้นที่ภาคเหนือ (Northern Corridor Economic Region: NCER)

- โครงการพัฒนาในระยะยาว ได้แก่ โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาตำบลทุกการ เมืองชายแดน (Township) โครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ เชื่อมโยงด้านสงขลา-สตูล/NCER

- การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะเดา-บูกิตกาเยอฮัตม

๔. ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ในช่วงแผนฯ ๑๑

➤ เป้าประสงค์

๑. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียมกัน มีสุขภาวะที่ดี ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ครอบครัวยุติธรรม และมีความยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม

๒. ชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความสามัคคีและเอื้ออาทร เป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญของภาค

๓. ฐานเศรษฐกิจหลักของภาคมีการเติบโตอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตหลักตามห่วงโซ่การผลิตแบบครบวงจร และประชาชนมีรายได้จากฐานอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น

๔. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการบริหารจัดการอย่างสมดุลเพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งมีขีดความสามารถในการรองรับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น

➤ ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ : ภาพรวม

• เร่งแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนด้านการศึกษา และพัฒนาอาชีพ/รายได้แก่ผู้มีรายได้น้อย

• พัฒนาคความเข้มแข็งของฐานการผลิตหลักและขยายฐานการสร้างรายได้ใหม่ๆ ให้แก่ภาค

- พัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตสินค้าหลักยางพารา ปาล์มน้ำมัน รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถและความมั่นคงของเกษตรกร

- พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปและผลิตภัณฑ์จากยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมง และพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าวิสาหกิจชุมชน และสินค้า OTOP

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักภูเก็ต-พังงา-กระบี่-เกาะสมุย เป็นสถานที่พักผ่อนที่มีมาตรฐานระดับโลก และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ

• พัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะการพัฒนาชายแดน เมืองชายแดนและเขตเศรษฐกิจชายแดนไทย -มาเลเซียรวมทั้งระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงกับ NCER และ ECER ของมาเลเซีย

• บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- คุ้มครองพื้นที่ป่า พื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ชายฝั่งทะเลอย่างจริงจัง

- ฟื้นฟูและจัดระเบียบการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งทะเลให้สอดคล้องกับ ความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่

- เร่งแก้ไขปัญหาคาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมในแหล่งน้ำธรรมชาติที่เป็นแหล่งน้ำกินน้ำใช้และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของประชาชน

➤ ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ : ฝั่งอ่าวไทย

มุ่งการพัฒนาที่หลากหลาย ทั้งอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกับชุมชนอย่างเกื้อกูล

- เปิดพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่บริเวณสุราษฎร์ธานี-ชุมพร-ประจวบคีรีขันธ์

- พัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวมาตรฐานโลกตามแนวเส้นทางกระบี่-สุราษฎร์ธานี

- ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปยาง/ไม้อย่างพารา ปาล์มน้ำมัน

- เพิ่มประสิทธิภาพการปลูกข้าวลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มทะเลสาบสงขลา

➤ ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ : ฝั่งอันดามัน

มุ่งพัฒนากลุ่มพื้นที่ฝั่งอันดามันเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำของโลก

- พัฒนาภูเก็ต-พังงา-กระบี่ ให้มีบริการที่ได้มาตรฐานโลก โดยมีภูเก็ตเป็นศูนย์กลางของธุรกิจการท่องเที่ยว การศึกษา และแหล่งพัฒนาเทคโนโลยี

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเพื่อเพิ่มความหลากหลายการท่องเที่ยว ตั้งแต่ระนอง-พังงา-ภูเก็ต-กระบี่-ตรัง โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม

- พัฒนาระบบ - ตรัง ให้มีบทบาททั้งด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรยางพารา/ปาล์มน้ำมัน

➤ ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ : ชายแดน

มุ่งเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ฐานเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดนควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

- เร่งสร้างความปลอดภัย และยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตประชาชน ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

- พัฒนาศูนย์การศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

- พัฒนาสงขลา - หาดใหญ่เป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา วิจัยและพัฒนาด้านการผลิตและการแปรรูปการเกษตร

- พัฒนาด่านชายแดน เมืองชายแดน เขตเศรษฐกิจชายแดนไทย - มาเลเซีย และระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

สรุปประเด็นโดย

กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล

กองวิชาการและแผนงาน

นายมานะ สิมมา

ผู้อำนวยการส่วนการสอบสวนคดีอาญา สำนักสอบสวนและนิติการ
การจัดระเบียบสังคมในหน้าที่ของปลัดจังหวัด นายอำเภอ

วันพฤหัสบดีที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.

ณ โรงแรมเคพาร์ค จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของฝ่ายปกครอง

การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมตามภารกิจบทบาทของพนักงานฝ่ายปกครอง โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอต้องมีบทบาทในการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างชัดเจน และยั่งยืน แม้ว่าปัจจุบันจะมีการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น แต่อำนาจการอนุญาต อนุมัติ การจับกุม และสืบสวนสอบสวนต้องเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครอง และตำรวจ เท่านั้น ถ้าเป็นคดีเกี่ยวกับกฎหมายปกครองกำหนดโทษทางอาญาไว้ ต้องสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง สถานที่ที่ใช้ในการสอบสวนต้องดำเนินการบนที่ว่าการอำเภอ ถ้าเป็นคดีที่เกี่ยวกับอาชญากรรม โจรผู้ร้าย ขบวนการมือปืน ยาเสพติด อาชญากรรมร้ายแรง ต้องไปดำเนินการที่สถานีตำรวจ จึงขอความกรุณาท่านนายอำเภอกำชับปลัดอำเภอที่ทำหน้าที่ด้านการอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือการสอบสวนคดีอาญาให้ช่วยกันปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย และเป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างถึงที่สุดต่อไป

ภารกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย คือการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน โดยสรุปกว้าง ๆ ก็คือ การรักษาความสงบเรียบร้อย และการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน โดยกระบวนการยุติธรรมของฝ่ายปกครองซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง เนื่องจากตำแหน่งนายอำเภอเป็นตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของอำเภอ จะต้องรู้กว้าง เป็นนักบริหารที่แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ ซึ่งมีกฎหมายพระราชบัญญัติที่อยู่ในความรับผิดชอบของนายอำเภอโดยตรง มีจำนวนทั้งหมด ๘๗ ฉบับ และนอกจากนี้ยังมีกฎหมายลำดับรอง ได้แก่ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบกระทรวง กว่า ๖๐๐ ฉบับ ที่นายอำเภอจะต้องเรียนรู้และใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ความเป็นจริงในทางปฏิบัตินายอำเภอมักจะทราบในส่วนที่ดำเนินการอยู่เป็นประจำ แต่อย่างไรตามหลักการสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายให้ดำเนินการได้ตามหลักการที่ว่าไม่มีกฎหมาย ไม่มีอำนาจ ดังนั้น สำนักการสอบสวนและนิติการจึงได้รวบรวมกฎหมายในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอจัดทำเป็นคู่มืออำนาจหน้าที่ของนายอำเภอเพื่อให้ฝ่ายปกครองได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

๒. กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภท

๒.๑ ประเภทของความผิดอาญาบางประเภท กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ ความผิดอาญาตามกฎหมาย ๑๙ ฉบับ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองสอบสวนได้ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยกองอาสารักษาดินแดน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กฎหมายว่าด้วยการพนัน กฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน กฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ กฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย กฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดินกฎหมายว่า

ด้วยยศและเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน กฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำกฎหมายว่าด้วยโรงแรม กฎหมายว่าด้วยสถานบริการกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ กฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เว้นแต่ความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๗๒ มาตรา ๗๒ ทวิ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจเป็นผู้สอบสวน

๒.๒ ความคืบหน้าการแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท พ.ศ. ๒๕๕๔

(๑) ดัดกฎหมาย ๓ ฉบับ ออกจากกฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อให้ตำรวจทำการสอบสวนฝ่ายเดียว ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการพนัน กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนฯ เหลือกฎหมาย ๑๖ ฉบับ ตามร่างกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง (ฉบับที่) พ.ศ.

(๒) แก้ไขเรื่องสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องหา “ในกรณีจำเป็นจะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองควบคุมผู้ต้องหาไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง เว้นแต่ไม่มีสถานที่ควบคุมเช่นนั้น ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองมอบตัวผู้ต้องหาฝากควบคุมไว้ ณ สถานที่ตำรวจแห่งท้องที่ที่ทำการของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองตั้งอยู่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการควบคุมไว้”

(๓) คณะกรรมการกฤษฎีกาประชุมเสร็จแล้ว อยู่ระหว่างแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา ยืนยัน และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

๒.๓ การพัฒนาองค์ความรู้ และการบริหารงานคดีของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง

๑) จัดทำหนังสือคู่มือการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง จำนวน ๑๐,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๒ เล่ม แจกจ่ายให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองใช้ศึกษาและเป็นคู่มือสำหรับการปฏิบัติหน้าที่

๒) ดำเนินการบันทึกข้อมูลและแบบพิมพ์การสอบสวนคดีอาญาบางประเภท (แบบ คบ.) หลักการใช้งานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาบางประเภทพร้อมอุปกรณ์เก็บข้อมูลแบบพกพา (Handy Drive) จำนวน ๑๐,๐๐๐ ชุด แจกจ่ายข้าราชการกรมการปกครอง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองตามกฎกระทรวงฯ

๓) ฝึกอบรมปลัดอำเภอผู้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง และนายอำเภอในฐานะหัวหน้าพนักงานสอบสวน ทั่วประเทศ ๘๗๘ อำเภอ จำนวน ๓,๖๐๐ คน

๒.๔ สรุปผลการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภท ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ตั้งแต่วันที่ ๑๗ มิถุนายน – ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕

๑. จำนวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นทั้งหมด จำนวน ๑๒๑ คดี

๒. ประเภทคดี

๑) คดีการพนัน	จำนวน	๖๔ คดี
๒) คดีค้าของเถา	จำนวน	๑๐ คดี
๓) คดีสถานบริการ	จำนวน	๕ คดี
๔) คดีภาษีโรงเรือนและที่ดิน	จำนวน	๖ คดี
๕) คดีเรียไร	จำนวน	๓ คดี
๖) คดีทะเบียนราษฎรและบัตรฯ	จำนวน	๑๖ คดี
๗) คดีโรงแรม	จำนวน	๒ คดี

๓. การสอบสวนคดีของพนักงานฝ่ายปกครอง

๓.๑ ข้อกฎหมาย : ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ความผิดอาญาได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนคนใด โดยปกติให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดนั้นๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน

ในเขตท้องที่ใดมีพนักงานสอบสวนหลายคน การดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าในท้องที่นั้น หรือผู้รักษาราชการแทน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๑๗) “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่” หมายความว่า ปลัดกระทรวงมหาดไทย รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมการปกครอง รองอธิบดีกรมการปกครอง ผู้อำนวยการกองการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้างานในกองการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

๓.๒ **มาตรฐานการสอบสวนของพนักงานฝ่ายปกครอง** ประกอบด้วย ๑) ป้ายพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ๒) คำสั่งจังหวัดแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวน ๓) การอยู่เวรของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองและเสมียนเวรประจำวัน ณ ที่ว่าการอำเภอ ๔) ประกาศแสดงสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ คือ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ๕) สิทธิของผู้ถูกจับและผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๖) ตู้เก็บรักษาของกลาง และ ๗) วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องวิดีโอ แบบพิมพ์ต่าง ๆ

๓.๓ **ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.๒๕๓๔**

การจ่ายเงินค่าตอบแทนให้แก่เจ้าหน้าที่ ที่การสอบสวนแล้วเสร็จโดยมีตัวผู้ต้องหาและส่งสำนวนพนักงานอัยการแล้ว ให้ได้รับเงินค่าตอบแทนการสอบสวนคดีอาญา ดังนี้

(๑) คดีอาญาซึ่งที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี ไม่เกินคดีละ ๕๐๐ บาท

(๒) คดีอาญาซึ่งที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า ๓ ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน ๑๐ ปี ไม่เกินคดีละ

๑,๐๐๐ บาท

(๓) คดีอาญาซึ่งที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป ไม่เกินคดีละ ๑,๕๐๐ บาท

**๓.๔ ระเบียบ ตร.ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตำแหน่งผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้าน
ป้องกันปราบปราม ด้านสืบสวน และด้านจราจร พ.ศ.๒๕๕๘**

> > ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านป้องกันปราบปราม		
รองผู้กำกับการ	ให้ได้รับเดือนละ	๔,๗๐๐ บาท
สารวัตร	ให้ได้รับเดือนละ	๔,๐๐๐ บาท
รองสารวัตร	ให้ได้รับเดือนละ	๓,๕๐๐ บาท
ผู้บังคับหมู่	ให้ได้รับเดือนละ	๓,๐๐๐ บาท
> > ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสืบสวน		
รองผู้กำกับการ	ให้ได้รับเดือนละ	๔,๗๐๐ บาท
สารวัตร	ให้ได้รับเดือนละ	๔,๐๐๐ บาท
รองสารวัตร	ให้ได้รับเดือนละ	๓,๕๐๐ บาท
ผู้บังคับหมู่	ให้ได้รับเดือนละ	๓,๐๐๐ บาท

๓.๕ ระเบียบ ตร.ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งพนักงานสอบสวน พ.ศ.๒๕๕๔

>> พนักงานสอบสวน	เดือนละ	๑๒,๐๐๐ บาท
>> พนักงานสอบสวนผู้ชำนาญการ	เดือนละ	๑๔,๔๐๐ บาท
>> พนักงานสอบสวนผู้ชำนาญการพิเศษ	เดือนละ	๑๗,๓๐๐ บาท
>> พนักงานสอบสวนผู้ทรงคุณวุฒิ	เดือนละ	๒๐,๘๐๐ บาท
>> พนักงานสอบสวนผู้เชี่ยวชาญ	เดือนละ	๒๕,๐๐๐ บาท
>> พนักงานสอบสวนผู้เชี่ยวชาญพิเศษ	เดือนละ	๓๐,๐๐๐ บาท

๔. คดีป่าไม้และทรัพยากรของชาติอื่นๆ

**๔.๑ นโยบายและแนวทางปฏิบัติควบคุมการสอบสวนคดีอาญาที่พนักงานสอบสวนฝ่าย
ปกครองต้องปฏิบัติ**

(๑) คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๗๙/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เรื่อง การ
จัดตั้งศูนย์อำนวยการส่งเสริมฟื้นฟูการปลูกป่า และป้องกันปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ (ศอ
ส.ปท.) โดย นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ลงนาม เพื่อดำเนินการใน ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑) การส่งเสริม
ฟื้นฟูการปลูกป่า ๒) การป้องกัน ๓) การปราบปราม โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการ ฯ ประกอบด้วย

๑. ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็น ผอ.ศูนย์
๒. รองปลัดกระทรวงมหาดไทยที่ได้รับมอบหมาย เป็น รองผอ.ศูนย์
๓. อธิบดีกรมการปกครอง เป็น กรรมการและเลขานุการ
๔. ผอ.สำนักงานสอบสวนและนิติการ เป็น กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(๒) หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๒
เรื่อง การดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าไม้และทรัพยากรของชาติ

- >> การสอบสวนคดีป่าไม้และทรัพยากรของชาติ นายอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบสำนวน
- >> นายอำเภอต้องกำกับปลัดอำเภอเข้าไปร่วมสอบสวนอย่างจริงจัง
- >> ต้องทำการสืบสวนสอบสวนขยายผล

(๓) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๗/ว ๙๘๑ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอควบคุมการสอบสวนโดยเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และแต่งตั้งพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองร่วมสอบสวน คดีเกี่ยวกับป่าไม้และทรัพยากรของชาติอื่น ๆ ในคดีที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นผู้จับกุมหรือร่วมจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคดี กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจ จับกุมฝ่ายเดียวเป็นดุลพินิจของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอจะเข้าควบคุมการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ แต่ให้ เรียกสำนวนการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำเร่งรัดดำเนินการให้เป็นผลดีและเป็นไปในทางที่ชอบ และเหมาะสม

(๔) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๒๕๙๙ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ในคดีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอควบคุมการสอบสวนโดยเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ต้อง รับผิดชอบในฐานะเจ้าของสำนวน กำชับให้ปลัดอำเภอที่เป็นพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าไปร่วมสอบสวน ดำเนินคดีอย่างจริงจัง รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วนเพียงพอ ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวน พิจารณาทำความเข้าใจทางคดีได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ แนวทางปฏิบัติกรณีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอเข้าควบคุมคดีโดยเป็นหัวหน้า พนักงานสอบสวน

- ๑) มีหนังสือแจ้งหัวหน้าพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจทราบถึงการเข้าควบคุมการสอบสวน การมอบหมายให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมการสอบสวน หรือการเปลี่ยนพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ (ถ้ามี)
- ๒) สั่งกำชับพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจให้มีหนังสือแจ้งนัดหมายให้พนักงานสอบสวน ฝ่ายปกครองเข้าร่วมการสอบสวนทุกระยะตั้งแต่ต้นจนถึงการสอบสวนเสร็จสิ้น
- ๓) สั่งกำชับพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองให้เข้าร่วมการสอบสวนอย่างจริงจัง
- ๔) เรียกสำนวนการสอบสวนมาเพื่อตรวจพิจารณาสั่งการทุกระยะ ๑๕ วัน
- ๕) เร่งรัดการสอบสวน การควบคุม ฝากขังผู้ต้องหา ให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กฎหมาย

กำหนดโดยเคร่งครัด

- ๖) เป็นผู้สั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว
- ๗) เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทุกกรณีในการสอบสวนดำเนินคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย กำหนด

๘) เป็นผู้กระทำความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้อง หรืองดการสอบสวนการอนุญาตให้ ปล่อยผู้ต้องหาชั่วคราว การคืนของกลาง การส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการให้พนักงานสอบสวน เสนอความเห็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณีใน สถานะหัวหน้าพนักงานสอบสวนพิจารณาสั่งการทุกครั้ง

๔.๓ ตัวอย่างกระบวนการสอบสวนและการตั้งรูปคดี

จะขอยกตัวอย่างคดีป่าไม้ซึ่งเหตุเกิดในท้องที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยคดีนี้ไม่ใช่คดีใหญ่ สำคัญแต่เป็นคดีที่ส่งผลต่อศักดิ์ศรีของนายอำเภอ กล่าวคือ โรงเลื่อยแห่งหนึ่งอยู่เบื้องหลังการให้ชาวบ้านและ ลูกน้องมาตัดไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยอ้างว่าอยู่ในที่ ส.ค.๑ ซึ่งอยู่ติดกับเขตป่าสงวนแห่งชาติ จากการ ตรวจสอบปรากฏว่าที่ดินในเขต ส.ค.๑ ของชาวบ้านมีพื้นที่เพียง ๑๙ ไร่ แต่ชาวบ้านได้เข้ามาทำไม้เป็นพื้นที่กว่า ๑๐๐ ไร่ ได้ไม้กว่า ๕๐๐ ท่อน ทำให้ชาวบ้านที่เดือดร้อนจากการที่ไม่สามารถเข้าไปเก็บของป่าได้เพราะกลุ่มผู้ตัด ไม้ได้ยิงปืนขึ้นฟ้า เพื่อข่มขู่ ชาวบ้านจึงได้ไปร้องเรียนนายอำเภอ นายอำเภอก็ได้มอบหมายให้ปลัดอำเภอหัวหน้า ฝ่ายความมั่นคง ซึ่งเป็นผู้หนี้ออกไปสืบสวน โดยอำเภอได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ป่าไม้

เพื่อเข้าไปดำเนินการสืบสวนดังกล่าวด้วย ซึ่งได้พบกับชาวบ้านที่ตัดไม้จำนวน ๓ คน พร้อมทั้งรถยนต์ที่บรรทุกไม้เต็มคันรถ แต่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่ยอมจับคนตัดไม้ โดยอ้างว่าเขตป่าสงวนแห่งชาติยังไม่มีแผนที่ชัดเจน ดังนั้นปลัดอำเภอผู้หญิงได้สั่งจับผู้ตัดไม้พร้อมทั้งไปดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป ซึ่งต่อมาได้มีผู้มีอิทธิพลในพื้นที่โทรศัพท์มาข่มขู่ปลัดอำเภอผู้หญิงว่าทำไมจึงจับคนตัดไม้ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่จับ ดังนั้นปลัดอำเภอจึงหารือกับนายอำเภอและให้โทรศัพท์มาหารือที่สำนักงานการสอบสวนและนิติการ และส่งทีมพนักงานสอบสวนออกไปช่วยอำเภอดำเนินการ โดยมีการตั้งรูปคดีซึ่งสามารถใช้ได้ในทุกกรณีการกระทำความผิด กล่าวคือ

(๑) การกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดตามกฎหมายหรือไม่ กฎหมายอะไร ข้อหาหรือฐานความผิดอะไร มีองค์ประกอบการกระทำความผิดอย่างไร เรื่องนี้รูปคดีกล่าวหาว่า ทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ แพ้วถาง ยึดถือ ครอบครองป่าสงวนแห่งชาติ เราก็ต้องเปิดพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ก็ปรากฏว่ามาตรา ๑๔ กำหนดโทษและความผิดไว้ มาตรา ๓๑ กำหนดโทษไว้ การกระทำความผิดป่าไม้มีโทษทางอาญา คือ จำคุก องค์ประกอบการกระทำความผิด มีการทำไม้ มีการตัด ฟัน ทำลายไม้ มีการทอนเป็นท่อน พฤติการณ์วัตถุพยานชัดเจน และยึดถือครอบครอง พื้นที่ป่าสงวน แพ้วถาง เพราะมีจำนวน ๕๐๐ ท่อน คือ องค์ประกอบ เข้าองค์ประกอบของกฎหมาย

(๒) คดีขาดอายุความหรือยัง เพราะถ้าคดีขาดอายุความพนักงานสอบสวนไม่สามารถเรียกผู้ต้องหามาสอบสวน ผลัดฟ้อง ผากยังได้ โดยปกติเมื่อคดีขาดอายุความก็จะทำการสอบสวนผู้ต้องหาฝ่ายเดียวและสั่งไม่ฟ้อง สิทธิดำเนินคดีอาญาก็จะไประงับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ และอัยการจะสั่งยุติการสอบสวน กรณีการขาดอายุความมักเกิดขึ้นกับกรณีคดีสวมตัวทำบัตรประชาชน เพราะคดีสวมตัวทำบัตรประชาชนส่วนใหญ่จะขาดอายุความ ความผิดต่อแผ่นดินนับแต่วันกระทำความผิด ถ้าสวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วมาตรวจพบเกิน ๑๐ ปีแล้ว คดีขาดอายุความจะไปจับผู้ต้องหาเพื่อดำเนินการใด ๆ ไม่ได้ คดีป่าไม้ก็เช่นกัน กรณีได้รับมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวนร่วมและทำการตรวจสำนวนก็จะสามารถพิจารณาได้ว่าขาดอายุความหรือยัง

(๓) ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ในกรณีดังกล่าวผู้ต้องหาทั้ง ๓ คนเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาว่า ผู้ต้องหาคนที่ ๑ เป็นเจ้าของ ส.ค.๑ แสดงเจตนาว่าที่ดินนี้เป็นที่ของเขา ผู้ต้องหาคนที่ ๒ เป็นผู้ควบคุมการตัดไม้ ผู้ต้องหาคนที่ ๓ เป็นเจ้าของรถ ข่มขู่ตำรวจ และปลัดอำเภอว่าขยับรถออกไปไม่ได้ ถ้าขยับรถจะฟ้องที่นี้เป็นที่ ส.ค.๑ ตำรวจและปลัดอำเภอก็จับ เมื่อปลัดอำเภอดำเนินการจับกุมแล้วยังพิจารณาไม่ได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

(๔) มีพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือไม่ ซึ่งพยานหลักฐานที่พิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา ได้แก่

๔.๑) มีพยานบุคคลหรือไม่ คดีนี้พยานบุคคลก็คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ สมาชิกอาสารักษาดินแดน ซึ่งบุคคลเหล่านี้พบเห็นเหตุการณ์ทั้งหมดว่ามีคนตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และให้การสอดคล้องต้องกัน

๔.๒) มีพยานวัตถุ บ่งชี้การกระทำความผิดหรือไม่ คดีนี้พยานวัตถุก็คือ ไม้ท่อนที่ถูกตัดหลายร้อยท่อนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งจะต้องมีเจ้าหน้าที่ป่าไม้รับรองว่าเป็นไม้หวงห้าม มีจำนวนกี่ท่อน และสามารถคำนวณปริมาตรได้เท่าไร

๔.๓) มีพยานเอกสาร พิสูจน์ความผิดหรือไม่ คดีเหล่านี้บางคดีพยานเอกสารเป็นสาระสำคัญ เช่น การสวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชน หรือการปลอมแปลงทำบัตรประจำตัวประชาชน สาระสำคัญจะอยู่ที่พยานเอกสารเป็นหลัก แต่ถ้าเป็นคดีป่าไม้สาระสำคัญจะอยู่ที่วัตถุพยานและเอกสารประกอบคดี หมายถึง กฎกระทรวงประกาศว่าพื้นที่ตรงนี้อยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ ชื่อป่าอะไร และมีแผนที่ประกอบทำยกฎกระทรวง ซึ่งถือว่าเป็นเอกสารประกอบคดี ไม่ใช่พยานเอกสาร กรณีพยานเอกสารนั้นจะต้องเป็นตัวบ่งชี้ความถูกต้องในตัวเอง เช่น เอกสารปลอมหรือบัตรประจำตัวประชาชนปลอม แต่ถ้าเป็นกฎกระทรวงและแผนที่ทำยกฎกระทรวง กำหนดชื่อป่าต่าง ๆ ตรงนี้ถือว่าเป็นเอกสารประกอบคดี

๔.๔) คดีต้องมีพยานผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์หลักฐานหรือไม่ กรณีการตรวจสำนวนหรือการตั้งรูปคดี ให้พิจารณาไล่เรียงตามลำดับขั้นตอนทั้ง ๔ ดังกล่าวข้างต้น ส่วนขั้นตอนที่ ๕ นำไปพิจารณาชี้วัดกันกรณีที่เหตุยกเว้นความผิดหรือมีเหตุยกเว้นโทษ ดังนั้นเมื่อได้รับการมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวนพิจารณาไล่ตามข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐานทั้ง ๕ ขั้นตอนว่ามีเหตุยกเว้นความผิดหรือไม่ เป็นป่าสงวนที่มีการขอเช่าต่อป่าไม้หรือไม่ คำตอบคือ ไม่มีการขอเช่าต่อป่าไม้ ซึ่งนายอำเภอก็จะสามารถสรุปคดีและสั่งฟ้องต่อไปได้ เมื่อพนักงานอัยการดำเนินการตรวจสำนวนก็จะพิจารณาไล่ตามขั้นตอนดังกล่าวเช่นเดียวกัน ซึ่งจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องก็จะดูว่าพยานบุคคลให้การนำเชื่อถือหรือไม่ พยานเอกสารกับพยานบุคคลสอดคล้องกันหรือไม่ วัตถุกับพยานบุคคลสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งหลักการเหล่านี้เป็นหลักการที่ใช้ในการพิจารณาตั้งรูปคดีและการสั่งสำนวนคดีเช่นเดียวกันทุกคดี

๕. สรุป

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้นว่าการอำนวยความสะดวกเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของฝ่ายปกครองในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ ซึ่งหัวใจสำคัญอยู่ที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาต่าง ๆ รวมทั้งการจัดระเบียบสังคมและการป้องกันปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งในลำดับต่อไปกรมการปกครองก็จะขับเคลื่อนผลักดันในส่วนของการบริหารงานบุคคลและสวัสดิการ อาทิ การจัดวางโครงสร้างการทำงานของฝ่ายปกครองให้รองรับการดำเนินการเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก การจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าของพนักงานสอบสวน การผลักดันสวัสดิการค่าตอบแทนหรือเงินประจำตำแหน่งในสายของพนักงานสอบสวนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการดำเนินการอำนวยความสะดวกในหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองต่อไป

สรุปประเด็นโดย
กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล
กองวิชาการและแผนงาน
กรมการปกครอง